

Rozvadení bratia

V roku **894** zomrel Svätopluk. S ním sa skončilo aj obdobie rozkvetu Veľkomoravskej ríše. Východní Frankovia (Nemci) sa zbavili svojho najväčšieho protivníka a niektoré podrobené územia chceli využiť situáciu a snažili sa od Veľkomoravskej ríše odtrhnúť. Po Svätoplukovej smrti sa vlády ujal jeho syn **Mojmír II.** (894 - 906).

Svätoplukovi synovia

Byzantský cisár **Konštantín Porphyrogenet** vo svojom spise O spravovaní štátu, ktorý napísal v polovici 10. storočia, zaznamenal: „Treba vedieť, že moravské knieža Svätopluk bol udatným a u národov s ním susediacich obávaným mužom. Tento Svätopluk mal troch synov. Keď zomieral, rozdelil svoju krajinu na tri časti a svojim trom synom zanechal po jednej časti. Prvého ustanovil za veľké knieža, ostatných dvoch však, aby boli pod mocou prvého syna. A napomínal ich, aby nerobili rozbroj jeden proti druhému, pričom im predložil takýto príklad: vzal totiž a zviazal tri prúty a podal ich prvému synovi, aby ich zlomil; keď to ten nevládal, dal ich opäť druhému a podobne aj tretiemu. Potom tie tri prúty rozviazal a dal ich tým trom po jednom. Oni ich vzali a na rozkaz, aby ich zlomili, ihneď ich zlomili. A takýmto príkladom ich napomenul a povedal: Keď zostanete v dorozumení a v láske nerozlučiteľní, nepriatelia vás nebudú môcť poraziť a podmaniť. Avšak ak povstane medzi vami roztržka a súperenie a rozdelíte sa na tri osobitné vlády, nepodliehajúc prvému bratovi, i jeden druhého zničíte, i susedia nepriatelia vás úplne spustošia.“ Teno príbeh sa neskôr preslávil pod názvom **O troch prútoch Svätoplukových**. Hoci sa v príbehu spomínajú traja synovia, historické pramene uvádzajú iba dvoch.

Po Svätoplukovi prevzal vládu jeho najstarší syn **Mojmír II.**, mladší **Svätopluk II.** sa stal kniežaťom nitrianskeho údelu, o treťom, ktorého spomína Konštantín Porphyrogenet, niet nijakých správ. Možno, že ani neexistoval. Niektorí historici sa však nazdávajú, že sa volal **Predslav** (Predeslaus) a pod jeho vládu vraj patrila Bratislava (Brezalauspurch, neskôr Pressburg, čiže Predslavov hrad).

Mojmír II. (? - 907?)

Dátumy narodenia a úmrtia Svätoplukových synov nie sú presne známe. Vie sa, že medzi Mojmirom II. a Svätoplukom II. boli spory a nenávisť, ktoré nakoniec prispeli k zániku Veľkomoravskej ríše. Od roku 895 viedli bratia spor, v ktorom Svätopluka II. podporovalo **Bavorsko**. V roku 897 Svätopluk II. navštívil **Arnulfa Korutánskeho** a stal sa jeho spojencom. V roku 898 Mojmír II. zaútočil na Svätopluka II., ale Arnulf poslal bavorské vojská, ktoré potom Mojmíra II. dočasne porazili a vyplenili Veľkú Moravu. Po odchode Bavorov Mojmír II. obklúčil Svätopluka II. na dnes neznámom hrade. Bavori sa vrátili, oslobodili Svätopluka II. a vzali ho do Bavorska.

Územné straty

Po Svätoplukovej smrti Veľká Morava stratila predtým pripojené územia. V roku 894 sa Mojmir II. vzdal územia **Panónie** v prospech Arnulfa Korutánskeho. V roku 895 sa od Veľkej Moravy odtrhli **Česi a Lužickí Srbi**. Celá krajina sa rozdelila na dva nepriateľské tábory. V roku 896 dobyli starí Maďari, ktorí prešli cez Karpaty do dnešného Maďarska, veľkomoravské územia horného **Potisia** a na jar v roku 900 sa starí Maďari usadili v **Panónii**, severne od Balatonu. Stali sa veľkou hrozbou pre Veľkomoravskú ríšu.

Starí Maďari

V roku 902 zaútočili starí Maďari, na čele s kniežaťom **Arpádom**, prvýkrát na územie Veľkej Moravy, boli však porazení, v roku 904 bavorské vojská zastavili starých Maďarov západne od Viedenského lesa. V roku 906 Veľká Morava porazila starých Maďarov vo viacerých bitkách. V lete roku **907** sa odohrala rozhodujúca **bitka pri Bratislave (Brezalauspurchu)**. Bavori, po boku ktorých bojovali aj Moravania, utrpeli totálnu porážku a Východnú Marku (Rakúsko) potom až do roku 955 obsadili starí Maďari. Väčšina historických prameňov v tejto súvislosti Veľkú Moravu nespomína považuje sa až tento dátum za koniec Veľkej Moravy.

Zánik Veľkej Moravy, jej príčiny a dôsledky

Po roku 906 - 907, sa všetky správy o Veľkej Morave strácajú. Kedy Mojmir II. a Svätopluk II. zomreli nevieme, ale historické údaje sú jednotné v tom, že ich zabil Maďari pri obsadzovaní slovenských území niekedy v rokoch 902 - 907. Moravania sa spomínajú ešte v roku 906, kedy odrazili maďarský útok. Potom, čo Maďari porazili Bavorov pri Bratislave v roku 907, vyplienili Moravu aj Čechy. Stará Morava prestala existovať a pravdepodobne aj Mojmir II. ako posledný moravský vládca padol v boji.

Príčiny zániku Veľkej Moravy:

vnútorné

- rozpory medzi Svätoplukovými synmi,

vonkajšie

- boje s Frankami,
- boje s Maďarmi a porážka Moravanov v bitke pri Bratislave.

Dôsledkom zániku Veľkej Moravy bolo obsadenie jej území:

- Zadunajské územia obsadili Maďari a neskôr si tu vybudovali Uhorský štát, ktorého súčasťou bolo takmer 1000 rokov aj Slovensko,
- územia Moravy si pripojili Česi a vytvorili Český štát.

Význam Veľkomoravskej ríše

- významný a silný štátny útvar v strednej Európe pod vedením kráľa Svätopluka,
- prijatie kresťanstva z Byzancie a vzťah k pápežskej kúrii v Ríme zabezpečili samostatnosť v cirkevnej oblasti,
- šírenie kresťanstva a kultúry - najmä liturgia v domácom jazyku (staroslovienskom) a vytvorenie písma - hlaholíky,
- veľkomoravská tradícia zohrala významnú úlohu v dobe slovenského národného obrodzenia a v bojoch za národné práva.

Zopakujte si:

1. Ako sa volali Svätoplukovi synovia a kde vládli?
2. S kým bojoval Mojmír II.?
3. Čo spôsobilo zánik Veľkomoravskej ríše?
4. Aký je význam Veľkomoravskej ríše?

Použitá literatúra:

Kováč, D. a Dvořák, P.: Slovensko v stredoveku a na začiatku novoveku, Orbis Pictus Istropolitana, Bratislava 1997

Kučera, M.: Slovenské dejiny I, Literárne informačné centrum, Bratislava 2008

Kučera, M.: Postavy veľkomoravskej histórie, Perfekt, Bratislava 2007